

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 10 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vsacemu Slovanu v premišljevanje.

Mi Slovanje v Avstriji postavljamo, kakor je dr. Rieger zadnjič v državnem zboru naglasil, 60% vse avstrijske vojske, ki ima državo braniti. Mi Slovanje v Avstriji plačujemo poleg tega krvavega tudi vsaj polovico denarnega davka za vzdrževanje te države. Vsled tega bi imeli mi pričakovati, da smo vendar tudi sami kaj cenjeni in da naš glas kaj vaga v tej državi, dan danes, ko je sužnjost po vsem svetu že odpravljena, kjer koli vlada arijsko pleme. Vsled tega bi danes, ko je prav malo menj kot sto let uže po prvi francoski revoluciji minolo in smo v stoletju jednake pravice za vse, človek vendar sodil, da tudi mi z družimi vred kaj veljamo. Ali na mesto tega vidimo in beremo, da o nas govoré in ugibljejo, kakor da bi nas ne bilo zraven, ali kakor da bi mi ne videli nič, ne slišali nič, misliti ne znali, naukov jemati si ne mogli.

Tako so pred dvema letoma Magjari in Nemci vpili, da ima avstrijska vojska, v katerej je 60% Slovanov, za to v Bosno iti, da zatré slavizem, da „slovanskej kači“ (tako ljubezno imenujejo našo narodnost) glavo sterc; zato proti Rusiji marsirati, da uniči to državo bratov nam slovanskih. Ne vprašaje nas Slovanov, ali hočemo ali nehočemo sodelavati, ko se bode slavizmu, to je, nam glava trla in grob kopal, hoteli so ob kratkem z nami razpolagati.

In še zdaj Nemci ugibljejo takisto o nas. Herbstovci menijo: upogniti, potlačiti, dáviti Slovana. Slovan poleg stoji in to sliši. Ali drugi Nemeč se oglasi tudi v pričo nas in govori drugače o tlačenji Slovana, njemu se zdi, da rezultat ne bo tak, kakor se pričakuje, naj se izvoli torej druga taktika, da se vlada nad Slovanom. Vlada pa da se nad njim na vsak način.

Dunajski urednik Aleksander Scharf, kateri je imel predlanskim nalog posredovati za Fischhofa mej dr. Riegrom in pokojnim glavnim urednikom „N. fr. Pr.“ Etienneom v Emersdorfu, priobčuje te dni pismo dr. Fischhofa na Etienna. Dr. Fischhof, torej Nemeč óne boljše vrste, katere zovemo mi „pravične Nemce“ piše v tem pismu tako-le:

„Koristnost porazumljenja s Slovani se je zmirom priznavalo, a doslej nij hotel nihče toliko plačati, kolikor je bila vredna. Kaže se, da bode to zdaj drugače in dobro za nas, ako bode drugače... Moje delovanje je bilo zmirom za porazumljenje. Jaz sem uže pred devetimi leti z ozirom na to, kar se bode na vzhodu zgodilo, izjavil, da je od vedenja zapadnih in južnih Slovanov nasproti vabljenju panslavizma (?) odvisno to, ali obstane Avstrija, in bodočnost evropskega zapada, in da se pogubnim učin-

kom panslavizma (?) more uspešno nasprotovati samo s pospeševanjem jugoslovanskega partikularizma. Avstrija mora prizadevanje teh slovanskih rodov, ki se čejo svojstvu svojemu primerno politiško in narodnostno razvijati, najkrepkeje podpirati, ume se, da pospeševati na tak način, ki ne žali narodnih interesov nemških Avstrijcev. Ako hoče naše cesarstvo na vnanje uspešno delovati zoper Rusijo, tedaj mora biti njena notranja politika Slovanom prijazna. Z našimi slovanskimi narodnostimi neprijazno ravnanje pravi se opravljati za Rusijo pose. Samo (?) predsodki, narodnostne strasti in strah pred oškodovanjem nemško-nacionalnih interesov je opoviral doslej koncilijantno postopanje ustavoverne stranke.

Tedaj pomnimo: hočejo nam celo óni, ki so boljši, privoščiti nekoliko naših terjatev. Ali ne zavoljo tega, ker je pravica — pravica. Ne zavoljo tega, ker je Kristov nauk skoro dve tisoč let star: ljubi svojega bližnjega, in, kar ti želiš, da bi se tebi storilo, itd... Ne! Temuč nam naj se malo ovsa da namesto biča, le da se naš „partikularizem“ spet obudi, da bode mogoče jednega Slovana zoper družega porabiti, kakor je v preteklosti na našo narodno škodo in sramoto uže godilo se. Lepó je to od Nemcev, res. In to tako lepo glasno pripovedujejo na naša ušesa. Čujmo vendar tudi mi, in mislimo o tem...

Od Francozov se učimo umno gospodariti.

(Dalje. *)

IV.

Pri nas je vse tako, kakor pri Francozih, le gospodarji so drugi.

Izpoznavaj sam sebe.

Nehčem trditi, da sem uže navedel vse izvire francoskega blagostanja. Vendar némajo drugi za nas tolikega pomena. — Domače življenje francosko sem zaradi tega bolj obširno popisal, ker je družinska sreča in zadovoljnost podlaga vsacega umnega gospodarstva.

Opomina vredno za nas je menda še francoska sodna (posebno civilnosodna) obravnavana, katera „prekosi óno vseh drugih dežel po svoje hitrosti, cenosti in natančnosti, kakor sploh ne najdemo v Evropi poštenjših sodnikov,“ (Hillebrand). — To je ondi potrebno zaradi skrupuloznega spoštovanja Francozov do imetja, družine itd.

Nemcem ne dopada francoski evdajmonizem, ker „nij ideal prave pravosti“. Na to se more odgovoriti: 1. da je ón evdajmonizem ideal umnega gospodarstva; 2. da je družinska sreča in narodni blagor vendar tudi ideal,

ki navdušuje človeka. Če pa je nepripravnost v dejanskem življenju uvet ali pogoj — „conditio sine qua non“ — vsacega ideala, pa ne maramo zanj. — Kakor Francozi, iščimo tudi mi bolj blagor domovine, kakor pa abstraktne ideale.

Najbolj se očita Francozom nezmerno častiljubje in nečimurnost. Toda nečimurnost ne škoduje toliko kakor napuh in „kdor samega sebe ne časti, nobene časti vreden nij,“ in

„Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujcevej peti.“

Ponoviti pa moram (ker je tudi za nas posnemanja vredno), da je Francoz pri svojem čestiljubju toliko previden, da ne troši pohvale svojih resničnih ali dozdevnih prednostij po sveti, ker vzbudi lastna hvala hitreje nezaupnost in škoduje resnično zasluženi pohvali. — Zarad tega je tudi Francoz drugače po svetu priljubljen, kakor neki drug velik narod, o katerem je pred kratkim (1876) ne v Evropi ampak v Ameriki ves svet sprevidel, kako dolgo je sova senici glavana pravila,*) in ki se potem nij hotel udeležiti sledeče svetovne razstave. — Nikakor pa némam v misli s tem sovraštvo do Nemcev izraziti, črtim le napuh, ki škoduje Slovincem ravno tako, kakor Nemcem.

Če je dušni mir, veselo srce in zadovoljnost izvir vsake sreče, potem sedaj nij srečnejšega naroda od Francozov. — Na Nemškem pa vlada dandenes pesimizem, ravno tako, kakor na Ruskem nihilizem. — Od kod pride, da ima sedaj na Nemškem ravno mej učečo se mladostjo Hartmannov pesimizem toliko privržencev?

Nehčem skušati potrpežljivosti občinstva s tem, da bi razpravljaj naše gospodarstvo ravno tako obširno, kakor sem francosko. Omenim le, da nas še „krah“ nij nič spametoval in da se še ni en korak k zboljšanju nij storil. — Večernih veselí in krčem po velicih in malih mestih, po deželi in trgu še sedaj nij menj nego pred „krahom“. — Ravno tako je pri drugih potratih ljudstva. — Ne obdolžujem s tem krčmarjev; pivci so krivi slabega gospodarstva. — Če bode pol menj pijančevalcev na deželi, bode tudi pol menj krčem. — Nič pa bi ne hasnilo, če bi se s silo krčme odpravljale in javne veselice prepovedavale. — K večjemu bi vsaj nekaj koristilo, če bi se po vseh srednjih šolah učečej se mladini obiskovanje javnih krčem strogo prepovedalo.

Volili smo si poslance, da bi delali na izboljšanje našega gospodarskega stanja; v nje stavimo vse zaupanje na boljšo prihodnost; vlada naj nam bo odrešenik. — Jaz pa rečem: Država ne more ničesar storiti brez nas — Delovanje vladno more vselej le ne-

*) Priporočam gorko vsacemu avstrijskemu ekonomu in politiku študijo brošure: Briefe aus Philadelphia von Reuleaux 1877.

*) Glej št. 9. „Slov. Naroda“.

gativno biti, k pozitivnemu mora vselej tudi ljudstvo pomagati. — Ljudstvo pravi včasih, da nam bo s tem nekaj pomagano, če vlada prepove, zemljišča na kosce razprodajati, denar na visoke obresti posojevati, svobodno ženitev itd. Za umnega gospodarja so vse te naredbe le koristne, kakor so Francozom, slabim pa bodo prodavali posestva, naj bodo po stave kakršne hočejo. — To je tako resnično, kakor da je človeku postavljeno umreti. — Da more ljudstvo tolikokrat denar le na visoke obresti na posodo dobiti, temu niso krive postave, ampak nezanesljivi ljudje in slabi gospodarji sploh, na katere se upnik zanešiti ne more, naj so še tako pravični. Umen gospodar tudi sedaj ne pride lahko oderuhom v roke; nobena postava pa ne more sama oderuštva zatreti. — Da more država le to pospeševati, kar ljudstvo hoče, je ravno tako resnično, kakor kateri geometrični stavek.

Zopet drugi upajo zboljšanje od zmanjšanja davkov. Koliko nam bode pomagala tako nizka politika, da se n. pr. odpusti ljudstvu 30 milijonov for. davka, če se zopet vse po principu: „več pripravi, več zapravi“ zgubi. Sme se trditi: da ne pozna ves svet take države, ki bi si le z znižanjem davkov v resnici opomogla od slabega gospodarskega stanja. — Ali se ne sramujemo pred svetom, če še imenujemo patriotizem tako nizko mišljenje, da javkamo pri vsakej revnej desetici, za katero bi moral vsak pojedinec avstrijski za domovino več žrtvovati, po drugih potih pa zapravljamo cekine, če tudi ne hasnimo s tem niti sebi niti bližnjemu. — Francozi so nam bili drugi strijci po poslednji nesrečni vojski! Nekaj francoskega čestiljubja nam je res treba na mesto nemškega napuha.

Če bode sedanja vlada odpravila „deficit“, bode s tem le svojo umno gospodarstvo dokazala, naše materialno blagostanje pa bode pri starem ostalo. — Drugače misliti je neumnost.

Nemški socijalisti čakajo na nekega odrešenika. Nič ne bodo pričakali, dokler bode njihova metoda v gospodarstvu: „Jaz zapravljam, ti zapravljajš, on zapravlja vsi zapravljajo“. — Kdor hoče kapital imeti, mora si ga prigospodariti. — Kar se dobi po drugem potu, se vse po principu: „kakor spravljeno, tako spravljeno zgubi“. Socijalisti imajo uže odrešenika, pa ga zametujejo, namreč sebe. —

Ako hočemo tedaj svoje revno gospodarske stanje zboljšati, moramo najprej gospodarje poboljšati, da se bodo ravnali po Micawbersovej maksimi. — Za izgled umnega gospodarja imamo le Francoze. Od Nemcev se ne bomo ničesar naučili, ker sami slabo gospodarijo, Indije in Amerike pa nímamo. — Smemo pa se tudi po posnemanju Francozov na najugodnejši vseh zanašiti, ker se ravno po tem ravnilu tako važen srednji stan močno razvija. — Francosko gospodarstvo pa ne tiče toliko v množnji pridelovanja kakor v zmanjšani potroškov, ter razumnej porabi vseh pridobitkov. — Temu pa je conditio sine qua non: zdrava omika in odgoja, ki meri na razvoj uma, močne volje in odločne značajnosti.

Ako hočejo naši politiki res kaj vspešnega za naše blagostanje storiti, morajo tedaj najprej za zboljšanje ljudstva po odgoji delati. — V tem smislu nam more država res

polagoma pa gotovo veliko pomagati, da si ne brez nas.

Pa me utegne morebiti kdo zavrniti: „Ali niso uže pred desetimi leti dobili novih po nemške sistemi popravljenih šol? Tudi naše nemške srednje šole so podobne nemškim v „rajhu“. — Da so pa nemške šole najboljše na svetu, da je le pruski školnik pri Sadovi zmagal in nemški profesor pri Sedanu, vedó uže vrabci na naših strehah“.

Koliko moremo od naših sedanjih šol za vzboljšanje odgoje, ter gospodarstva pričakovati, o tem prihodnjič.

(Dalje prih.)

O odkritju razprav v Emersdorfu

se dalje poroča: Scharfu, redaktorju dunajske „Sonn- und Montagszeitung“, je Etienne pisal dné 25. nov. 1878, da bode Herbst v delegacijah govoril o potrebi porazumljenja mej Nemci in Čehi — Herbst pa nij držal dane svoje besede. Pisal je, da vsled zadnjih „pražkih dogodkov“ ne more tega. Čujmo, kako g. Scharf sam pripoveduje o tej stvari:

„Dné 4. dec., tedaj malo dni potem, ko se je pričakovalo Herbstovega govora, pisal mi je Etienne, da e dobil od Herbst pismo, „suho in puhlo, v svojem motiviranju lažljivo odpoved“. Naše delo je bilo zamán, pisal je Etienne. Od strahu sem osupnil — pravi Scharf — ko sem prečital zapored Herbstovo odpoved, kajti verjel sem komaj svojim lastnim očem. V prvem trenutku nijsem mogel uganiti, katere pražke dogodke meni Herbst, „vsled katerih se ne more zdaj ali v bližnji bodočnosti udeleževati večkrat omenjenih dogovarjanj.“

„Kaj pa se je v Pragi dogodilo?“ vprašal sem se, „kar je moglo dr. Herbst tako hitro in mahom od njegovega sklepa odvrniti?“

„Hitel sem takoj k Etiennu, in še-le od njega sem zvedel, da meni Herbst aféro — o podskalskem mostu! Ta novo zidani most v Pragi bi se imel s početka zvati na čast našemu cesarjeviču nasledniku „Rudolfov most“ a pri otvorjenji so mu dali ime „Palackega most.“

„Temu pojasnjenju sem se s početka nasmijal, Etiennu sem celo ugovarjal, a pozneje sem se preveril, da je Etienne Herbstovo pismo prav čital. Zdaj sem pa imel nalog, o tem poročati Riegerju in Fischhofu; to sem storil z daljšim pismom, iz katerega navedem samo jedno mesto:

„Kaj briga vélikega parlamentarca, slavljenega zastopnika ljudstva, Herbst, kakó mislijo neki krogi o posvečevanju in imenovanju kakovega mostú? Ako bi se most namesto „Palackega most“ imenoval „Rudolfov“ most, potem bi se smelo porazumljenje s Čehi dovršiti, — a zdaj ne!! Kdo se smeji?“

„Etienne je bil preverjen, da je porazumljenje mogoče. To preverjenje imam jaz tudi še denes, in kaže se, da je tudi grof Taaffe prišel pozneje do tega nazora. Naš zdanji ministerski prvosednik si je moral misliti: „Če ne gre s Herbstom, nu, pa pojde brez njega.“

„Tako daleč morem jaz, in tako tudi vsak pameten politikar, postopanje grofa Taaffeja samo odobriti, kajti da so Čehi prišli v državni zbor in je ta s tem postal polnbrojen, je dobitok, ki je uže vreden jedne žrtve. Oficijozni organi pa so v velikej zmoti, ker s precej prevezano logiko hočejo iz Emmersdorfske konference slediti, da je to vsekako pomenno zblizenje mej Riegerjem in Etiennom molčéč priznan dogovor, da bi se bosenska

Andrassyjeva politika s pomočjo Čehov pobíjala. Ta kombinacija je popolnem napačna. Rieger in Etienne sta si bila dobro v svesti, kam da bi prišla z eventualno zvezo.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14. januarja.

V seji odseka za vnanje stvari **ogerskih** delegacij zadnjega vtorka je bil na vrsti posvetovanj proračun za ministerstvo vnanjih stvari za letošnje leto. Pri rubriki „hišni, dvorni in državni arhiv“ je dejal dr. Max Falk, naj bi v „interesu vede“ tam bil zastopan tudi magjarski živelj, in sicer Magjari niso zadovoljni, da bi bil v ta arhiv imenovan kak nižji uradnik, nego visoko stopinjo hočejo dati kakemu Magjaru. Grof Szecsen pa tudi s tem nij zadovoljen, nego on hoče, da se za Magjare v tem arhivu ustanovi prav novo mesto. Nu, se ve da! pri tolikej množici magjarskih „učenjakov“ s katerimi niti Magjari sami ne vedó kam, je vsekako treba, da jih malo nam Cislejtancem pošljó, in s tem našemu pomanjkanju na učenjakih odpomorejo! Magjar je vendar le šovinist od nog do glave. Dispozicijskemu fondu se je dovolilo 440.000 gld.; diplomatski troškovi so se pri rednih izdatkih za letos namnožili za 70.000 gld., zato, ker so se letos vstela zastopstva na Srbskem, Rumunskem in v Črnej gori mej redne troškove. Konzulatoma se je dovolilo kakor vlani 694.525 gld., isto tako dotacija avstro-ogerskemu Lloyddu 1.300.000 gld. Ta odsek ima denes zopet sejo. Odsek za mornarstvo je dovolil ves proračun. Armadni odsek pa je v svojej seji dovolil ordinarij za vojni budget brez debate.

Vnanje države.

Potruje se, da **Rusi** močno utrjujejo svoje meje proti Avstriji in Prusiji. Na razna mesta so v zadnjem času postavili nad 400 kanonov in 50.000 mož konjice. Rusija se za vse slučaje pripravlja, čas je ne bode prehitel. Gledé notranjih razmer ruskih iznenadja neki dunajsk list, ki ima navadno polna usta o namišljeni korupciji na Ruskem, svet z glasom, da vse to nij res, da Rusija nij nič oslabela v notranjem, in da tudi z „nihilisti“ nij tako hudo, kakor je zmirom sam trdil.

Srbi so 10. t. m. slavili letnico vzetja Niša; mesto to je bilo razsvitljeno, družega dné pa je bral metropolit Viktor slavnostno mašo za vse pri ónej priliki v boji padle Srbe.

Turčija je nedolžna črnogorsko-albanske vojne, tako sama trdi. Ona pravi, da Črna gora nij hotela poslati svojega komisarja, da bi bil sprejel turško pismo za predanje mest Gusinja in Plave. Ali je Turčija kdaj hotela priznati, da je sama kriva vseh buk, ki se perijodiški ponavljajo na vstoku? Vsiljuje se nam primera z „lahovim košem“.

Poroča se, da je guverner zgoranje Albanije, Izzet paša, pisal turškej vladi, da ón ne more braniti oboroženim Albancem prehoda k albanskej ligi, in prebivalstvo je vsled boja pri Veliki, kjer so bili **Albanci** tepeni, hudo razburjeno. Iz Prizrena pa se poroča, da bode albanska liga zahtevala od vlad popolne avtonomije Albaniji.

V **francosko** zbornico je bil voljen za prvosednika z 259 glasovi zoper 49 glasov zoper Gambetta. Novo ministerstvo strogo postopa z uradniki. Mnogo generalov, prefektov itd. je bilo odstavljenih ali pa prestavljenih, na njih mesta pa so bili poklicani možje, prijatelji republikani in zdanjemu kabinetu.

Dopisi.

Iz Novega mesta 10. januarja. [Izv. dopis.] Pred tremi leti je občečislani g. vikar Ivan Tomažič, bivši podpredsednik novomeške čitalnice sprožil misel, naj bi tudi tukajšnja čitalnica po izgledu ljubljanske poskusila kaj storiti v prid učeče se šolske mladine, ter jej zljajšati revno stanje. Kako lepo se je uresni-

šla ta misel in koliki sad obrodila, pokazala so pretekla leta, pa tudi letošnje. Milodari katere nabirati sta blagovolila prevzeti tudi letos g. c. kr. okrajni nadzornik in profesor A. Derganec in J. Tomažič, in pa tombola, kojo je v ta namen priredil slavni čitalnični odbor, znesli so toliko svoto, da je bilo 14 učencev deške šole in 20 učenk z zimsko obleko obdarovanih. Razdelitev se je vršila 4. t. m. o 5. uri zvečer v čitalničnih prostorih pri navzočnosti c. kr. okrajnega glavarja gosp. J. Ekela in njegove soproge in družega odličnega občinstva. Katehet g. J. Tomažič navede učence in učenke ter jih z lastno si zgovornostjo opominja k hvaležnosti dobrotnikom, — gospod c. kr. okrajni nadzornik pa navzočne starše ter jim priporoča pravo odgojo otrok. Potem razdeli blagorodna gospa Ekelova otrokom pripravljena darila.

Tudi za druge dobrodelne namene deluje čitalnični odbor. Žalibog, da odboru zavoljo trmoglavosti in kujanja nekaterih po imenu sicer narodnjakov nij mogoče prirediti gledaliških iger, koje bi gotovo več občinstva privabile, nego tombole in plesi. Tako je 6. t. m. zopet naredila se tombola za stradajoče Istrijane. —

Kakor je iz „Imenika“ za novo leto izdana razvidno, bil je pri volitvi čitalničnega odbora mesto prezgodaj umrlega blagega grofa Barbača predseznika izvoljen graščak K. Rudež, za podpredsednika g. F. Seidl, za tajnika c. kr. prof. R. Nachtigall, za blagajnika g. Oblak in za knjižničarja g. J. Krajec. Udov šteje 104; precejšnje število za tukaj.

Iz Ormuža 5. januarja. [Izv. dop.] V sedanjem veku je tako rekoč borba za smrt in življenje. Vse napenja svoje moči, bodi si učenjak, trgovec ali rokodelc, tako, da nobeden nema časa brigati se za družega. V tem so se pa vendar sporazumeli, da imajo vsi eno načelo, namreč „naprej!“ Ali si bodo narodni učitelji drugo načelo iskali? O ne! saj uže stojimo pod ravno tisto zastavo. Da pa kaj tehtnega storiti moremo, moramo se združevati, ker le v združbi je moč in življenje. Društev je v sedanjem času sila veliko; nekatera so v občno korist, druga pa pomagajo le samo sebi. Za vsa druga društva se učitelji ne moremo veliko brigati; za nas je v prvi vrsti učiteljsko društvo najpotrebnejše in najkoristnejše. Mi moramo pomagati drug drugemu, da preteško nalogo lažje izvršujemo. Nigdo te ne more prisiliti, da bi stopil v učiteljski stan, ako pa si enkrat učitelj, je vendar tvoja sveta dolžnost, da svojo nalogo vestno izvršuješ. Na kak način pa je mogoče, da drug družega podpiramo? Lepše priložnosti nij nikjer, kakor pri zborih učiteljskih društev; kajti oni so šole, kjer je vsak učitelj in učenec ob enem.

Pred nekoliko leti se je več učiteljev zbralo — učitelji našega okraja so osnovali društvo. Njihova blaga misel, učiteljsko društvo ormuško osnovati, se je spolnila. Gospod Ravšl, ormuški nádučitelj si je veliko prizadeval in imel veliko skrbi in truda, društvu dati moč in mu dati potrebno obliko. On je skoval društvene postave, in komaj so te bile potrjene, uže smo imeli zborovanje. Društvo je od začetka kazalo, da hoče resno delovati. Za gospoda Lapajneto je celo slovelo prvo v spodnjem slovenskem Štajerskem! — Manjkalo je najbrž pravega voditelja, začela je mej društveniki nesloga kraljevati — sploh — društvo je začelo hirati in število udov se je veliko

zmanjšalo! Zdaj uže nij bilo skoraj celo leto seje celjskega društva ormuškega! Ne vemo se, ali imamo predsednika ali ne? Nič se nigdo ne briga za reč, nobenega učitelja še nijsem slišal, da bi rekel: Kaj pa je z našim društvom? Še živi? itd. — Vse to kaže, da nam manjka pravega društvenega duha, da nijso vsi ene misli, enega srca! Ne bodimo vendar tako zaspani! Naj vendar društvo zopet oživi, da bo z novimi močmi zopet začelo delovati, da bo cvetelo, da bo rodilo obilen sad! Vsak okraj ima svoje učiteljsko društvo; vsak deluje po svoji moči in z velikim vspehom! V novem letu se bo, mislim, gotovo obrnila naša reč na boljšo stran! Zberimo se zopet! Izvolimo si za voditelja takega moža, ki bo nas in društvene reči vodil z močno roko! Gledimo, da dobimo za predsednika takega moža, ki bo imel pogum zagovarjati naša prava! Pazimo, da dobimo za predsednika takega moža, kateri bo namene društva le pospeševal, kateri je za reč navdušen in kateri bode vodil društvo tako, da bo šlo naprej, a ne rakov pot.

Iz Hainburga na Dunavu 7. januarja. [Izv. dop.*] Izvestno ste uže čitali v domačih in raznih tujih novinah, v kakšnej nevarnosti so bila podunavska mesta prve dni letošnjega leta. Vest, da je pri Kremsu led zajézil reko Dunav, prestrašila je silno ves Dunaj in nič manje stanovnike Hainburgske. Boječi se, da bi jih silna povodenj našla popolnem nepripravljene, prišli so mestni očetje v našo pijonirsko kadetno šolo prosit, naj jim ne odrečemo svoje pomoči o zlej uri. Drage volje je dal naš poveljnik pripraviti vse cesarske čolne, kateri bi imeli rabiti o času potrebe. Ob enem je ukazal, da ima 12 móż ter dva oficirja noč in dan paziti, da, kadar bode sila, pomorejo stanovnikom mesta Hainburgskega. Po noči od dné 4.—5. t. m. dali so nam mestjani, strelivši pet kratov iz možnarjev, znamenje, da se bliža nevarnost. Pohitéli smo v mesto in na dunavski breg, kjer smo zaséli dva pontona (cesarska čolna). Kakor gora visoko se je kopičil led ob bregovih in je rastočej reki zapiral pot preko širnih poljân. Skoraj za meter se je voda vzdvignila v kakšnih 5 minutah. Ali pretrgala je zopet ledéni jez in skoraj odnesla naprej ogromne gručé ledu. Takó se je odvrnila od Hainburga vsa nesreča po povodnji in so prebivalci desnih bregov podunavskih bili rešeni vsake nevarnosti.

Na levem bregu dunavskem se kakor znate — razprostira razsežno in plodno Moravsko polje, po katerega sredi teče reka Morava, ki se ne daleč odtod izliva v Dunav. Tukaj je voda vse poplavela in naredila mnogo škode. Stanovniki iz vasij na Moravskem polji so se na čolnih pripeljali v Theben in Hainburg prosit pomoči. Naše kadetne šole vodstvo je ukrenilo, da nas je bilo pod poveljništvom jednega oficirja poslanih 14 móż z dvema trodelnima pontonom. O póludne dné 5. t. m. smo odveslali iz Hainburga. Mnogo smo trpeli, vozeči se preko Dunava, po katerem so še vedno drevíle se velike ploče ledú. Trda noč je uže bila, ko smo se, dasi utrujeni po obilih naporih, imeli neprestano boriti z valovi. Nobedne zvezde, nobedne luči nij bilo videti, grozno šumenje razburjenega elementa jedino je vznemirjalo nočno tišino. Naposled se nam v dalji prikaže slaba lučica in z novo močjó smo poprijeli vésla in skušali doseči ón kraj. Še le ob 11. uri po noči smo

* Iz privatnega pisma slovenskega pijonirskega kadeta.

tijâ dospeli, od srcá želeči si počitka, ki smo ga tudi našli. Vas, v katero smo prišli, nosí imé Engelhardstetten in leží na griči, zagadelj je voda nij prav nič oškódira. Mi dakle tu nijsmo imeli nobednega pôsla, zatorej smo drage volje takoj legli spat. Naj še omenjam, da smo, ker je bila voda tolika, v svojih pontonih priveslali prav do stopnjíc, vodečih v vežo gostilne, kjer smo prenočili.

Prihodnjega dné za rana smo odrinili proti Witzelsdorfu, kamor je sicer 5 ur hodá. Mej potem smo imeli kratek odmor, da smo se okrepili z jedjo, s katero smo se bili prekrbeli za dva dni. Ob jednej uri popóludne smo prišli do omenjene vasi. Tam je bila voda uže precej upala in nij bilo nikakšne nevarnosti, zatorej smo po kosilu napotili se nazaj domov v Hainburg. Ker se je voda takó naglo odtékala, najeli smo v vasi voznikov, da so pontone in nas peljali dobre četrt ure daleč. Tu sem imel nesrečo, da sem, ko se je zvrnil voz s pontonom, tudi jaz prekopicnil se v mlako, preko katere smo se vozili. Mrzla kópélj o tem zimskem časi mi nij posebno prijala in sem od mraza tako otrpnil, da so me továriši na nosilnici vsega pokritega s plašči — hvalo jim na požrtvovalnosti! — nésli dalje. V treh urah, ko smo uže zdavna sedeli v pontonu, sem nekoliko zopet oživel in si na toliko opomogel, da sem jim malo pomagal pri veslanji. Zvečer smo si iskali prenočišča v vasi Stopfenreuth, ležečej ob reki Dunavu. Denes dné 7. t. m. smo odpluli proti domu, kamor so došli ob 1/2 12. pred póludnem. Mestjani so nas z veseljem sprejeli na pristanišči, ter nas srčno pozdravili.

To potovanje nam res nij prineslo nobednih ugodnostij, razen če bi se takó smeje nazivati od mraza in trpljenja otekle in ožuljene roke in prehlajenje. Toda vseh teh neprilik človek rad pozablja, kadar pomislija, da, če tudi nam nij bilo usojeno ljudij rešiti nepovoljne smrti v hladnih valovih, smo vendar bili pripravljene, žrtvovati svoje kreposti blagim namenom. In ta vzvišena zavést se nikakor ne dá primerjati z našimi trudi.

F. E.

Domače stvari.

— (Slovensko gledališče.) Prvi korak je torej spet storjen in recimo takój: srečen je bil! Občinstvo je pokazalo, da se zanima za domačo dramatiko, kajti zbralo se je v nedeljo zvečer v obilnem številu; čitalnična dvorana je bila pošteno polna in to nas veseli, ker smo to — pričakovali. Nijsmo se varali, da bode igra „Ogenj nij igrača“ vrlo dopadala poslušalcem. S početka so se pač le-ti in igralci na odru nekako plašno gledali: občinstvo, spominjaje se najbrže nekaterih večerov iz poslednje slovenske sésone, se je menda balo, da ne bi šlo vse tako kakor treba, igralci pa so se bili tudi uže nekoliko odvadili kazaliških desák. A kmalu se je ogrelo občinstvo, videče, da si igralci prizadevajo zadostiti svojim nálogom. Priznanje občinstva pa je ojačilo igralce, da so čim dalje tem bolje in sigurneje sukali se. Nij galanterija nego zaslužena pohvala, če na prvem mestu omenimo igralke. Gospodičina Namrétova je imela velik in težaven nálog, katerega je zmagala izgledno; uže o prejšnjih prilikah smo zapazili, da gospodičina svoje naloge zmirom temeljito študira — kar je glavna stvar, in tudi ta pot je izvrstno zadela, ter dosledno izvêla Aničin značaj. Isto tako sta bili gospé Jelóčnik-

Koglnova in Gutnikova svojima čisto različnima a pojedinej „subjektivno“ zelo ugajajočima ulogama popolnem kos; obe sta jih dobro umeli in z živim občutkom igrali. Gospá Valenta-Brusova je „najivna“ kakor jih je malo in na slovenskem odru jej v tej stroki dozda je še nij para; nij nam tedaj treba praviti, kako je rešila „Minko“, ki je zanjo kakor ustvarjena. Mej moškimi je imel naj hvaležnejšo nalogo g. Kajzel in, kakor vselej, vzbujal mnogo smeha; mi za svojo stran ne bi bili imeli nič zoper to, če bi bil on muhastega dohtarja ustvaril nekaj menj drastično, ker po naših mislih je mej veselo igro in — burko velik, bitstven razloček; pisatelj si je Bežanca javaljne tacega mislil. G. Jeločnik je razumen igralec in zanesljiv stebler našega gledališča uže leta in leta; kakor drugekrat tako je tudi ta pot častno izpolnil svoje mesto. Prijetno iznenadil nas je g. Skabrné, ki je prvokrat nastopil v večje in ne baš lahke nalogi; akopram torej uprav novinec, govoril je jako gladko in obnašanje njegovo je bilo vse-skozi primerno; upamo, da ga bodemo skoro spet videli na čitalniščem in kasneje na — velikem odru. Na jedno napako pak opozarjamo uže zdaj njega in večino njegovih tovarišev in tovaršič, na to namreč, da pretiho govori: prva skrb igralcu mora biti, da govori obče umevno t. j. glasno in jasno; to nij težko, le navaditi se je treba. Nadejamo se, da rodoljubni naši diletantje ne bodo napak razumeli naše odkritosrčnosti, nego k srcu si vzeli naš opomin uže prihodnji pot! Do tistih mal — na svidanje. Naše poročilo bi ne bilo popolno, ako bi opustili pohvalno navesti, da je gospice Zoretičeve spretno igranje na glasoviru pred začetkom gledališke predstave in mej aktoma občinstvo izborna kratkočasilo.

— (Nabiranje vojaških novincev.) Zapisnik ónih mladeničev, ki so rojeni l. 1860, 1859 in 1858, in ki pridejo letos na vrsto novačen a, leži do 25. t. m. pri tukajšnjem magistratu na ogled. Do ónega časa morajo se isto tam vložiti tudi vse reklamacije.

— (Pretep.) Pred krčmo Matije Grčarja v Moravčah, litijskega okraja, sešlo se je 28. m. m. zvečer 8 fantov iz četril vasi, ki so se kmalu pričeli prepirati, a se potem sprijeli. Pri tem pretepu so na mestu obležali nevarno ranjeni fantje Josip Kraševac iz Preske, Fran Bajec iz Žerovca in Ferd. Braton iz Javorja. Žandarji so tri izmej ónih fantov pripri.

— (Nesrečen rudar.) Iz Celja se piše, da, ko sta v rudniku v Ostrem rudarja Anton Drnovščak in Tomaž Čretnik skupaj kopala, padel je od stropa jima na glavo velik kos ilovice, tako, da je Čretnika precej ubilo.

— (Iz Mari bora) poročajo nemške novine, da so pri volitvah okrajnega zastopa nemškutarji nad Slovenci večino dobili.

— (Iz Pazna) v Istri se nam piše: Tukajšnja revščina uže trka bolj na vrata. Pretečeno noč zadušil je neki mestjan svojo devetnajstletno soprogo in svojega enoletnega otroka z oplenikom. — Omenjeno naj bude tudi, da je bil g. D. bivši dij. k tukajšnjega gimnazija, ki se je šel na Dunaj živinozdravnistva učiti, pred kratkim tamkaj v noči na prostej ulici po nekem napaden z besedami: „Geld oder Leben!“ G. D. seže v žep po ključ in ga mahne v tej priči po glavi, tako, da je ón v nezavesti obležal.

— (Na plesišči umrl) je minole sobote v Trstu neki tržašk krčmar, rojen Benetčan. Mrtvud ga je bil zadel.

Razne vesti.

* (Spremenjen službeni red pri intendanciji.) Pri zadnjem zasedanji Bosne in Hercegovine so se prikazale pri armadnej intendanciji take nepravilike, ki so opovirale brzo obskrbljevanje vojakov z živežem in drugim, in katere so izvirale samo od tod, ker so bile intendancije posamnih korov administrativno odvisne od armadne intendancije, ozioroma od 11. oddela državnega vojnega ministerstva. Odslej pa so vse intendancije posamnih korov ali generalatov neodvisne in samostalne, tako, da za svoje naredbe ne potrebujejo višjega odobrenja.

* (Dvoboj.) V Pešti se je vršil ón teden dvoboj, ki je imel nevarnejše posledice, nego so običajne dandenes pri dvobojih. Urednik Verhovay je v svojem listu razkrival nepoštenost grofa Festeticsa v novčnih stvaréh. Ta se nij mogel zagovarjati; a ker se je čutil žaljenega na svojej česti, poguma pa nij imel toliko, da bi si sam z dvobojem opral čast, poslal je svojega svaka Majthenyja k Verhovayju, ki je imel nalog tega žaliti. To se je zgodilo, Verhovay pozove vsled tega Majthenyja na dvoboj s pištolami in — Majthenyjeva krogla zadene Verhovayja v prsa. Dvomi se, da bode ta še okreval, ker zdravnik ne morejo krogle iz prsij dobiti. Magjarsko „vitežtvo“ popolnoma osvetluje: prvič strahopetljivost „grofa“ Festeticsa, drugič to, ker je baje „nacijonalna kazina“ v Pešti zaznamovala Majthenyja, da jej on čast reši; Majtheny pa je najboljši strelec na celim Magjarskem, tedaj se je uže preje vedelo, da bode Verhovay padel, iz česar zopet sledi, da ga je „nacijonalna kazina“ tako rekoč na smrt obsodila.

* (Detomorstvo — rokodelstvo.) V Varšavu so ljudje šestokrat našli v zadnjem času umorjene otroke na ulici, v kanalih in drugod, in policija nij mogla zločincu priti na sled. Slučajno je pa zdaj izvedela, da je morilka neka ženska, ki si je s tem svoj kruh služila, da je davila otroke taci staršev, katerim so bili oni na poti. Sodnji je ta grozovita ženska vse priznala, dejala, da je v kratkem udušila 16 otrok in da si je s tem dosti novcev prislužila. Imela je tudi pomagalec.

Javna zahvala.

V imenu obdarovanih učencev izreka se s tem g. c. kr. okrajnemu nadzorniku prof. A. Dergancu in g. J. Tomažiču, ki sta blagovolila milodare pobirati, slavnemu čitalniščemu odboru in vsem dobrotnikom in prijateljem šolske mlad ne na top ejša zahvala.

Vodstvo deške ljudske šole v Novem mestu.

Tujci.

13. januarja.

Pri **Slonu:** Schilber iz Selc. — Hatner iz Bistrice. — Alaz iz Dobrove.

Pri **Maličih:** Friedrich iz Dunaja. Fabani iz Trsta. Frishe iz Dunaja. Sturn iz Kanize. — Geizinger, Roll iz Dunaja.

Pri **avstrijskem cesarji:** Munk iz Innsbruka. Simons iz Belgj.

Dunajska borza 14. januarja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69 gld.	85 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	71 " "	15 " "
Zlota renta	82 " "	75 " "
1-60 drž. posojlo	132 " "	— " "
Akcije narodne banke	84 " "	— " "
Kreditne akcije	288 " "	75 " "
London	117 " "	05 " "
Srebro	— " "	— " "
Napol.	9 " "	34 1/2 " "
C. kr. cekini	5 " "	54 " "
Državne marke	57 " "	90 " "

Tržne cene

v Ljubljani 14. januarja t. l.

Pšenica hektoliter 10 gld. 56 kr. rež 6 gld 82 kr.; — ječmen 4 gld. 87 kr.; — oves 3 gld. 25 kr.; — ajda 5 gold. 36 kr.; — prosó 5 gld. 4 kr.; — koruza 6 gld. 60 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 05 kr.; — fižol hektoliter 9 gld. kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 70 kr.; — špeh frišen — gld. 52 kr.; špeh povojen — gld. 60 kr.; — jajce po 4 kr.; — meka liter 8 kr.; — govednine

kilogram 58 kr.; — teletina 50 kr.; — svinjsko meso 46 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 94 kr.; — samsa 1 gld. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 8 g d — kr.; — mehka 5 g d — kr.

Semenj.

Visoka deželna vlada je dne 2. januarja t. l. razglasila, da se semnji zopet prično.

Vsled tega bode torej, kakor po navadi, **semenj sv. Antona dné 20. januarja t. l.**

Vrhu tega tudi naznanjamo, da se bode ta dan pobirala plača za prostore prodajalni (zavarovanje tržišča) za l. 1880. (23-2)

Zupanija no-omešča.

Premeščenje, zahvala in priporočilo.

Dozvoljujem si p. n. občinstvu naznaniti, da sem se iz svojega dozdanjega stanovanja, **gledališke ulice št. 43, nova 6**, preselila v

Schreyerjevo hišo v špitalskih ulicah št. 9, I. nadstropje;

zahvaljujem se iskreno na zaupnji doslej mi izkazanim, in prosim, naj se mi onó, blagovoljno naklanja tudi v mojem novem stanovanji kjer sem svoje **ovetličarstvo** zdatno **po-ekšala**. Nadalje usojam se tudi posebno priporočiti svojjo velko izbéro **najlepših in najfinjših venocv za neveste, ženitovnjaške in ovetlice za na ples najmoderniše vrste in trajno izdelane cerkvene ovetlice, šopke in venocv**. Naročbe, tudi izvanjske, izvršujó se kolikor treba **hitro, skrbno** in jako **cenó**.

Sé spoštovanjem

Gerti Nekrep,

v Ljubljani, špitalske ulice št. 9, I. nadstropje.

(17-2)

Ivan Stefančič

v Št. Vidu poleg Ljubljane,

izdelovalec decimalnih in centimalnih mostnih tehtnic,

ponuja:

Decimalne tehtnice:

25, 50, 100, 150, 250, 500 750 & 1000 Kilo.
12, 14, 18, 21, 24, 36, 40 & 50 gold.

Centimalne in tehtnice za živino
se po posebnem cenilniku računijo.

Tehtnice s kembeljnóm:

(Schnellwagen.)

15, 25, 50, 75, 100, 150, 250 & 300 Kilo.
3, 3 1/2, 4 1/2, 6, 7 1/2, 9, 12 & 15 gold.

P. n. kupci morejo si tehtnice v **Ljubljani** v zalogi

v slonovih ulicah št. 50 ogledati in izbrati. — Sprejemljó se tam tudi vsa popraviljevanja, katera se **najhitreje in najceneje** izvršujó. (23-1)

V najem

dajem svojo več nego 30 let dobro obiskovano **prodajalnico raznovrstnega blaga**, ki stoji na najboljšem kraji poleg župne cerkve v zaradi vina slovečem **Bizelji** prav na razpotju, ter je popolnem urejena; pri njej je **stanovanje** z dvema sobama, s kuhinjo in dvoriščem vse v zelo dobrem stanu. Natančnejši uveti se izvedó pri gospodarji samem, čegar naslov je: **Anton Malus v Lušiči št. 28, Bizelj, pošta Brézice.** (18-1)

Novo ponudbe.

Udano podpisani umeteljni in trgovinski vratar se priporoča čestitemu občinstvu in svojim cenjenim naročnikom za izdelovanje **šopkov** v zdanjej sesóni, za izdelovanje **mrtvaških venocv** od najslabšega do najboljšega, ter vse izvršuje **hitro** in po **cení**. Preskrbljen je s kamelijami in drugimi svežimi cveticami.

Nadalje prevzema tudi **dekoracije** pri **mrtvecih**, na **plesiščih** in za **druge slovesnosti**. Vse v **cenó**.

Vnanja naročila izvršuje **točno** proti **poštnemu povzetju**, ter obilih **naročeb** prosi sé spoštovanjem

Alojzij Korzika,

umeteljni in trgovinski vratar na poljanskej cesti št. 12, nova. (21-1)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.